

Telegraful

2 ex. (Of.)
Asociațiunea pentru literatura română și
cultura poporului român

Str. Șaguna 8

Sibiu

Organ național-bisericesc — Intemeiat în 1853 de Mitropolitul Andreiu Șaguna
APARE SĂPTĂMÂNAL

Abonamente:
Un an 600 Lei. — Șase luni 300 Lei. — Trei luni
150 Lei. — Pentru străinătate un an 1000 Lei. —
Pentru America 8 Dolari

Articole și corespondențe
se adresează **Redacției** Telegraful Român, Sibiu,
strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se
refuză. — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiilor
un șir pețit 10 Lei pentru odată, dacă se publică
de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.

Abonamentele și inserțiile
se adresează **Administrației** ziarului Telegraful
Român, Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45

Nr. 4357/1942 Prez.

Nicolae,

din îndurarea lui Dumnezeu Arhiepiscop al Arhiepiscopiei ortodoxe române
de Alba-Iulia și Sibiu și Mitropolit al Românilor ortodocși din Ardeal, Banat,
Crișana și Maramurăș

*Iubitului cler și popor: Har și milă dela Dumnezeu Tatăl
și dela Domnul nostru Iisus Hristos.*

„După cum Hristos a înviat din morți prin mărirea Tatălui,
așa și noi întru învierea vieții să umblăm”. Romant VI, 4.

Iubiții mei fii sufletești,

Dumnezeu cel milostiv nu lasă
inima omului prea mult sub po-
vară și în tristare. După orice
greutate și suferință aduce ușura-
rea și bucuria peste cei ce au pur-
tat cu răbdare și cu bărbăție în-
cercările.

O icoană statornică a acestei
milostive purtări de grijă a lui
Dumnezeu este rânduiala firii în
care totdeauna iarna grea e urmată
de primăvara încărcată de verdeață
și de voie bună.

Iată și acum ce bucurie ne-a
hărăzit bunul Dumnezeu prin adu-
cerea primăverii după o iarnă
aspră și prelungită, care a îngre-
mădit nenumărate neazuri pe u-
merii celor mai mulți dintre oa-
meni.

Primăvara a venit cu lumină,
cu căldură, cu viața nouă a căm-
pului și cu nădejdi de mai bine.

Dar deodată cu primăvara,
pentru a ne spori bucuriile și a le
face mai curate, a sosit și *praznicul*
Invierii Domnului și Mântuitorului
nostru Iisus Hristos.

Acest praznic ne întărește nă-
dejdele nu numai pentru scurta
viață pământească, ci pentru viața
cea de veci. Prin învierea Sa Mân-
tuitorul a învins păcatul și moartea
pentru noi cari credem în El. Dum-
nezeu ne-a arătat că nu vrea o
lume a morții, ci a vieții fericite
fără de sfârșit, pe care a înteme-
iat-o pe seama noastră a tuturor.
Mântuitorul ne-a deschis prin în-
vierea Sa din groapă zările spre o
viață de dincolo de moarte. Acolo
e patria noastră cea netrecătoare
și adevărată, unde ne așteaptă Mân-
tuitorul nostru cel înviat din mor-
mânt și înălțat la cer.

Dar pentru a intra la viața
aceea, pentru a învinge și noi
moartea întru puterea Domnului și
Mântuitorului nostru Iisus Hristos,
trebuie să învingem întâi păcatul care
este izvorul morții. Numai luptând
împotriva păcatului în lumea de
aici, ne pregătim pentru înviere.

Precum păcatul este izvorul
morții, așa Domnul nostru Iisus
Hristos cel înviat este izvorul de
unde se revarsă viața în noi toți.
In proajma Lui, în ascultare de El,

noi ne simțim mai bogați în viață,
mai luminați, mai plini de putere
întru tot lucrul bun.

Dar ca viața, puterea și lu-
mina ce ne vin din Hristos cel în-
viat să poată omori stricăciunea din
noi, cea produsă de păcat și ducă-
toare la moarte, e de trebuință să
ne deschidem larg inimile, pentru a
le lăsa să pătrundă cât mai adânc
în ființa noastră. Numai așa ni se
înoește viața, ca să ne putem în-
vrednici de înviere.

Viața lui Hristos, care ne în-
oeste viața, crește în noi *prin cre-
dința noastră în El și prin strădania*
*de a ocoli orice păcat și de a îm-
plini voia lui Dumnezeu.* Puterea lui
Hristos Domnul o primim ca un dar,
însă de noi atărnă să o prefacem în
fapte bine plăcute lui Dumnezeu,
spre a ne fi de folos vecinic.

Din învierea Domnului izvo-
raște în sufletele noastre atât viața
cea nouă și puterea lui Hristos, cât
și porunca de a le face pe acestea
să rodească în noi întru fapte după
voia lui Dumnezeu.

Spune Apostolul Pavel: „*Iar*
Dumnezeul păcii, care a sculat din
morți pe Domnul Iisus Hristos... să
vă întărească în orice lucru bun, ca
să faceți voia lui și să lucreze în
voi ceea ce este bine plăcut înaintea
lui, prin Iisus Hristos, căruia fie
mărirea în vecii vecilor, Amin”
(Evrei 13, 20—21).

Invierea Domnului ne este și
dar și datorie. Iar datorie care
crește din credința noastră în în-
viere, ne trimite în mijlocul seme-
nilor noștri ca să ne trăim viața
spre binele lor și ne leagă de greu-
tățile timpului nostru, ca să le su-
portăm cu răbdare și cu nădejde.

Zilele de astăzi, dragii mei,
sunt deosebit de grele. Răsboiul s'a
aprins și stăruie în toate părțile
lumii, ucigând vieți omenesti, pus-
tiind orașe și sate, înghițând în gura
lui de balaur tot ce mai poate
produce omenirea pentru hrana ei.
Din pricina aceasta toate lucrurile
s'au scumpit, iar unele nu se mai
găsesc nicidecum. Unii dintre voi,
iubiții mei, pe lângă greutatea ace-
stea mai purtați în suflet și du-
rerea de a fi despărțiți de cei
scumpi ai voștri, cari au plecat să
apere Țara și credința noastră.

Neamului nostru acest răsboiu
i-a adus lovituri grele, dar i-a adus
în timpul din urmă și unele bucurii.
Cea mai mare lovitură a fost *încăl-
carea hotarelor dela Răsărit și dela*
Apus și căderea a milioane de frați
ai noștri sub jug străin. În vara
anului trecut Dumnezeu ne-a ușurat
o parte din această durere, ajutân-
du-ne să recâștigăm Basarabia și Bu-
covina și să alungăm departe pe
vrășmașii neamului și ai crucii lui
Hristos.

Trebuie să vedem în aceasta un
semn că Dumnezeu e cu noi, că
loviturile și greutatea ni le-a trimis
numai spre îndreptare și îmbunătă-
țirea noastră și nu peste mult le
va depărta pe toate. Răsboiul cu
năcazurile aduse de el va trece, iar
scumpa noastră Țară își va vedea
iarăși pe toți fiii ei adunați între
granițele ei într'o viață de libertate
și frăție.

Știu, dragii mei, că aceasta e
nădejdea și încredințarea neclintită
a voastră a tuturor. De aceea când
am dat glas de curând la o adu-
nare în capitala Țării, am simțit că
vorbesc în numele vostru al tuturor.

Dar, iubiții mei, deocamdată
Dumnezeu ne încearcă în cuptorul
de foc al timpului de față. El ne-a
trimis și nouă o *săptămână a pati-
milor*, înainte de a ne scoate la
înviere. Acum trebuie să ne do-
vedim *iubirea noastră întreolaltă și*
duhul de jertfă întru slujirea neamului.

Greutățile vor fi mai mici de
ne vom ajuta unul pe altul în pur-
tarea lor. Cei mai lipsiți și cu casă
mai grea trebuie să cunoască acum
dragostea celor cu mai puține greu-
tăți. Un neam de oameni se ri-
dică la timpuri mai bune numai
dacă e stăpânit de duhul frăției,
numai dacă toți fiii lui țin laolaltă
și se sprijinesc între ei. Altfel, dacă
trăesc în răslețire, dușmanii și greu-
tățile îi slăbesc mai ușor, pe unul
câte unul. Nici unul nu-și poate
asigura viitorul său și al urmașilor
săi, dacă nu luptă pentru sprijinirea
și asigurarea semenilor săi și a
neamului întreg.

Din multe case e plecat tatăl
copiilor să-și dea viața pentru noi
toți. Datori sunt cei rămași în sat
să stea fără încetare în ajutorul
acelor familii. În vremuri ca acestea
Dumnezeu ne cere să trăim, să
muncim și să luptăm unii pentru
alții.

Faceți-vă datorie, iubiții mei,
către neam, ori unde e lipsă de
voi. Dumnezeu ne poruncește să
slujim aceluia în mijlocul cărora
ne-a așezat și în vinele cărora curge
acelaș sânge ca într'ale noastre.
Sămănați ogoarele și încordați-vă
la muncă cu toată vrednicia, ca să
*puteți înlocui și brațele celor ple-
cați pe front.* Din rodul muncii vo-
astre trebuie să se hrănească oastea
Țării, familiile celor ce luptă pen-

tru neam, din prețul ei Țara tre-
buie să cumpere tot ce trebuie scum-
pei noastre armate, ca să elibereze
pe frații din robia străină.

Cea mai înaltă culme la care
se poate ridica virtutea creștinească
este *duhul de jertfă.* Prin jertfă ne-a
mântuit Domnul nostru Iisus Hri-
stos, prin ea a înviat. Mai mult ca
oricând Dumnezeu vrea să ne în-
cerce în aceste timpuri puterea no-
astră de jertfă. Pregătiți-vă deci în
sufletele voastre, ca să puteți aduce
orice jertfă pentru frații voștri și
pentru Țară. Multora li se poate
cere, în ceasul în care nu știm,
chiar viața. Orice Român trebuie să
fie gata oricând să și-o dea. Așa
și-au dat-o strămoșii noștri. *Numai*
când o nație, un neam e gata de
orice jertfă, chiar și a vieții, își poate
câștiga și păstra libertatea.

Dumnezeu nu lasă nici o jertfă
nerăsplătită. Cel ce se jertfește pen-
tru alții va dobândi învierea întru
viața de veci, iar neamul său va
scăpa de suferințele și de greu-
tățile ce le îndură.

Puterile cu ajutorul cărora vom
birui greutatea acestor timpuri și
vom răsbate la lumina și libertatea
națională sunt: *credința în Dumne-
zeu, dragostea de frate între toți*
Românii și duhul de jertfă pentru
neamul nostru.

Un popor care are în sufletul
lui aceste virtuți, nu are să se
teamă de nimic și poate să pri-
vească cu încredere viitorul.

Să nu se tulbure inimile vo-
astre, iubiții mei. Credeți întru Dom-
nul nostru Iisus Hristos și stăruiți în
răbdare și în nădejdea voastră.

Suntem cu toții un neam de
douăzeci milioane de oameni. Să
fim încredințați că Dumnezeu nu
ne-a păstrat până astăzi și nu ne-a
adunat într'o Țară mare, ca să ne
părăsească tocmai acum. *El e cu*
noi, are cu noi planuri mari de viitor.
Prin noi vrea să fie laudat între
neamuri. De nu-l vom părăsi noi,
nici El nu ne va părăsi. Dumnezeu
care a învins moartea, înviind pe
Fiul Său, poate învinge și greutatea
timpului de față. Invierea lui Hristos
Domnul e un temeiu neînșelător
pentru nădejdea scăpării noastre din
sbuciumările de acum.

Rostind cu credință salutul
„*Hristos a înviat*”, dăm graiu con-
vingerii noastre despre ieșirea feri-
cită din apăsarea timpurilor de
acum.

Salutându-ne cu cuvântul:
„*Hristos a înviat*”, ne mărturisim
unul altuia bucuria nădejdi în învie-
rea neamului nostru pe acest pământ
și a fiecăruia din noi în viața
cea viitoare.

Increderea aceasta vreau să o
sădesc cât mai adânc în inimile vo-
astre, iubiții mei fii sufletești, adre-
sându-mă astăzi vouă cu cuvântul:
„*Hristos a înviat*”. Rog pe Tatăl ce-

Invierea Domnului¹

Înainte de toate învierea lui Hristos ne întemeiază în general credința într-o continuare a vieții după moarte. «Dacă Hristos n'a înviat, zadarnică este credința noastră», spune ap. Pavel (I Cor. 15, 17). Fără acest eveniment noi n'am avea constatat de oameni ce au trăit în istorie un fapt doveditor al vieții de după moarte. S'ar fi putut spune că Iisus murind a încetat definitiv de-a mai fi și orice om prin moarte pierde în chip integral. Prin faptul că a înviat, pe lângă credința în viața noastră de după învierea cu trupul, e confirmată o existență a sufletului îndată după moarte. Dacă n'ar fi fost întemeiată această credință prin învierea Lui, n'ar mai avea nici o importanță deosebirea între cei ce cred și cei ce nu cred și n'ar mai fi nici o dovadă că Iisus a fost Dumnezeu, iar opera Lui, operă mântuitoare.

Dar presupunând evident acest rost de temelie al învierii Domnului, noi vom desvolta alte semnificații ale ei.

Considerațiile moderne, cari se aduc în favorul nemuririi sufletului, văd în despărțirea sufletului de trup o eliberare a puterilor lui încătușate, o izbucnire într-o viață mai plină. Creștinismul, sprijinit de indicația anumitor experiențe, crede că de o astfel de amplificare a vieții au parte numai sufletele cari nu se duc de aici încercuite de păcat. Cel dintâi care a trecut prin moarte la viață mai deplină a fost Iisus Hristos.

Păcatul așadar este o piedică mai durabilă în calea vieții spirituale, decât trupul. Păcatul rămâne permanent legat de suflet, ca o desfigurare a ființei lui. Trupul poate să nu afecteze puterile spiritului în ființa lor, ci numai să le fie o barieră în manifestare. Păcatul le deformează și le slăbește până în inima lor. Adevărul acesta este ilustrat de cele două forme ale existenței sufletelor după moarte, întrucât deși toate sufletele au plecat din trupuri, nu toate se duc într-o existență chinuită cum ar trebui să fie dacă trupul le-ar fi alterat ființa. Dar o separație reală între trup și păcat, ca să se poată constata ce se poate pune propriu zis în seama omului și a altuia, nu se produce decât prin separația sufletului de trup. În viața pământească trupul și păcatul se află ca un întreg nedespărțit, încât e greu de evidențiat real că piedeca vieții sufletești stă nu în trup ci în păcat. După învățătura creștină, omul din primul moment al apariției sale în trup, în viața pământească, se împovărează cu păcatul ereditar.

¹ Din cartea ce va apare „Iisus Hristos sau restaurarea omului”.

resc să vă întărească cu puterea Lui întru împlinirea datoriilor voastre și întru suportarea greutăților zilelor de azi. Lumina învierii să vă umple sufletele cu bucuria nădejdi.

Trimițându-vă arhierestile Noastre binecuvântări, vă îmbrățișez pe toți cu dragostea cea întru Domnul nostru Iisus Hristos, care vreau să o arătați cu toții întreolaltă.

Hristos a înviat!

Cu aceste învățături și povețe părintești, am rămas

Sibiu, la praznicul Învierii Domnului din anul 1942

al vostru al tuturor de tot binele voitor

(ss) **NICOLAE**
Arhiepiscop și Mitropolit

Nu trupul care se zămislește e păcatul; între ele se poate face în lumina existenței sufletelor din lumea viitoare o distincție conceptuală. Dar păcatul se ivește deodată cu apariția omului în trup, din primul moment al existenței lui așadar. Existența pământească a omului, prima formă a existenței lui, se naște cu pecetea păcatului și acest fapt se recunoaște în toată desfășurarea ei. Dar trupul este forma văzută a acestei existențe. Chiar dacă prin botezul în Iisus Hristos, e scos de sub robia păcatului, omul rămâne cât se află pe pământ într'un trup al cărui raport față de suflet e determinat de legea generală a existenței pământești a oamenilor după ivirea păcatului în lume. Trupul după păcatul strămoșesc a devenit un instrument al păcatului nu numai întrucât păcatul ca act al subiectului se săvârșește prin el, ci și întrucât prin el încercuește sufletul și mai mult în desfășurarea puterilor sale. Serviciul acesta ingrat îl împlinește trupul în urma unei învățături, în urma unei structurări a lui în sensul acesta. Chiar când dintr'un om a dispărut păcatul, această îngroșare structurală a trupului rămâne, fiind și o condiție de angrenare a omului în forma lumii acesteia, determinată de păcat.

Astfel moartea împlinește un îndoit rost în raport cu o lume afectată de păcat. Întâi arată prin cele două forme de existență ale sufletelor după despărțirea de trup că nu trupului se datorează în ultima analiză stingherirea și deformarea vieții spiritului, ci păcatului. Al doilea, moartea disolvă un trup, care chiar când nu mai este mediu de manifestare a păcatului, nu poate fi transformat în așa măsură încât să nu mai îngusteze viața spiritului, oricât s'ar micșora această deficiență a lui în cursul existenței pământești a unor sfinți de pildă. Trupul istoric, dacă nu e mediul de manifestare al unui păcat actual, poartă în structura lui îngroșările produse de păcatul trecut, sau de continuitatea lui cu corporalitatea unei omeniri păcătoase și a unei naturi cosmice adaptate la o astfel de corporalitate. El e lava răcită care arată că prin ea a trecut focul păcatului. El nu poate fi modificat în cadrul acestei lumi, ci trebuie distrus până în temelie și scos cu totul din continuitatea în care se află cu forma aceasta a lumii.

Dar dacă trupul este o creație a lui Dumnezeu, constituind mediul firesc de manifestare a spiritului omnesc, și dacă nu el este cauza păcatului și a îngustării vieții spirituale, distrugerea lui nu poate fi de cât o condiție pentru reînnoirea de, pentru ridicarea lui într-o formă care să nu mai poarte stigmatul păcatului. Cine crede că omul e creat de Dumnezeu și anume ca un întreg format din trup și suflet și mai crede că păcatul n'a distrus definitiv această făptură, acela trebuie să creadă ca într-o concluzie necesară în învierea trupurilor.

Această înviere nu se poate produce însă înainte de transformarea întreagă a chipului lumii acesteia afectat de păcat și îngroșat pe măsura conviețuirii oamenilor purtați de patimi.

În forma actuală a lumii nu se poate de pildă să nu fie moarte, deci nu e posibilă o viață fără de sfârșit, o viață a învierii în relații depline cu oamenii ce trăesc după legile ei. Numai așa pot găsi generațiile tinere hrană, dacă mor cele bătrâne. Pe de o parte este o poruncă divină ca oamenii să întrebuițeze instinctul sexual spre

nașteri, pe de alta dacă oamenii s'ar tot înmulți fără să moară, pământul nu i-ar putea hrăni.

Dar sunt alte trăsături ale lumii acesteia cari îi arată potrivirea ei cu o omenire păcătoasă. E de exemplu concurența aprigă dintre indivizi și popoare. Celce vrea să se mențină, să ajungă la o situație mai bună, trebuie să lupte. Dar în chipul acesta, vrând nevrând înlătură pe alții dela anumite bunuri.

Noi nu tragem de aci concluzia extrem protestantă a lui H. Thielicke de pildă că în forma actuală a lumii nu se poate trăi fără păcat. Dar fapt e că cine vrea să trăiască fără păcat trebuie să sufere. Există o anumită neconformitate între viața de puritate a cui și legile lumii acesteia. Chipul acestei lumi se răzbuună oarecum cu gelozie pe cel ce nu trăește după voia ei. Aci se află încă o cauză a morții silnice a lui Iisus. Dar în general legile acestei lumi macină pe toți oamenii cari trăesc pe arena ei. E un rău care se consumă pe sine însuși, manifestând și în aceasta mărirea lui Dumnezeu.

Desigur chiar așa cum e lumea acum, ea reflectă înțelepciunea și mărirea lui Dumnezeu. În ea domnește o potrivire fizică și o ordine socială care face posibilă viața, chiar viața fără de păcat cu anumite strămtorări. Insuși faptul că acomodarea ei în urma păcatului s'a făcut în sensul că păcatul e pedepsit prin moartea tuturor și prin anumite suferințe, sau e limitat prin reacțiuni regulate, arată înțelepciunea și mărirea dumnezească ce o conduce.

Totuși de-o potrivire deplină a lumii și de-o viață fericită fără de păcat și fără de moarte nu se poate vorbi și aceasta e cauza pentru care cei mântuiți nu pot trăi în trupurile actuale vecinic, nici nu pot învia în altele până nu se sfârșește în întregime sa chipul actual al lumii.

Nu mai în acord cu acest adevăr trebuie concepută și transfigurarea cosmosului acesta prin harul Duhului Sfânt. E o transfigurare nu întru strălucire fățișe, ci sub val de smerenie. La suprafață, întru strălucire văzută domnesc tot formele afectate de păcat

Am amintit de suferința înșilor fără de păcat din pricina neconformității lor cu lumea. Trebuie să notăm însă că suferința aceasta nu e un chie pentru ei, ci în același timp e fericire. Aceasta e transfigurarea ce se realizează în lume. O transfigurare ascunsă în smerenie și suferință, dar o transfigurare reală, iar întrucât puterea din ei se comunică și cosmosului și multor ființe înconjurătoare cari îi cinstesc ca pe cărmacii lor puternici dar tainici, se poate spune că, prin acțiunea nevăzută a Duhului Sfânt, există o continuă stare și se produce o continuă lucrare de transfigurare a lumii întru ascuns, în pofida domniei orgolioase a legilor păcatului dela suprafață. Ba mai mult, aceste categorii ale păcatului nu au o domnie neciuruită nici la suprafață. Prin ele mijesc și se amestecă puterile ordinii transfiguratoare din ascuns. Fără această contrabalansare nici nu s'ar putea menține relativa rânduială dela suprafață, ci ar deveni un haos.

Forma acestei lumi, deși în general nu e compatibilă cu viața fericită a celor fără de păcat, totuși nu trebuie considerată unilateral ca universal rea — în sens protestant — sau ca universal bună — ceea ce făcând de prisos o viață responsabilă și scufundându-o pe toată în indiferență — amintește iarăși fie de teza protestantă, fie de cea naturalistă.

Transfigurarea ascunsă a lumii rămâne deci în general nedeplină, nesatisfăcătoare. Domnie absolută

asupra lumii acesteia nu poate căștiga. Așa ceva ar însemna sfârșitul ei.

Acesta e motivul pentru care învierea trupurilor nu se poate produce înainte de terminarea sorocului acestei lumi.

Dar acumă nu ne importă timpul când se va produce învierea trupurilor, ci faptul că se va produce odată. Semnificația acestui fapt este că existența fericită a sufletului după moarte nu e deplină fără trup. Trupul departe de a fi cauza nedeplinătății vieții spirituale a omului, este o condiție pentru această deplinătate. Dar nu trupul vieții pământești a cărui structură poartă urmările păcatului, ci trupul înviat, care nu mai poartă aceste urme. Astfel viața spirituală a omului după moarte este superioară celei din trupul de aici, dar cea din trupul înviat va fi superioară și aceleia.

Acest lucru ni-l arată învierea lui Hristos, care este deci și pentru El o nouă înălțare ca om. Ea este deplina Lui biruință asupra morții și nu numai o dovadă pentru oamenii de pe pământ că moartea nu înseamnă sfârșitul total al ființii. Ea este anticiparea unei asemenea biruințe și pentru noi, deoarece chiar dacă sufletele celor drepti se bucură de o fericire după despărțirea de trup, cum s'a bucurat și al lui Iisus, starea lor de separație arată totuși o știrbire, o descompletare a omului prin moarte în urma păcatului ereditar. Fericirea la care se duc unele suflete după moarte, n'ar fi posibilă dacă n'ar fi destinate învierii, dacă acea stare n'ar fi o anticipare a învierii, cum a fost și pentru Iisus coborîrea Sa întru strălucire în regiunea sufletelor de după moarte.

Deocamdată ne interesează să știm în ce constă superioritatea învierii? Știm că omul, fiind creat ca o ființă spiritual-trupească, poate trăi deplinătatea vieții sale numai în această întregime și anume când atât spiritul cât și trupul lui sunt neîngroșate de păcat, deci după înviere. Dar răspunsul care se limitează la această învățătură generală, pare prea hermetic, prea sgârcit în descoperirea vreunei evidențe. În existența noastră corporală nu prea pare să găsim indicații pentru confirmarea și evidențierea acestei învățături. Tocmai din fenomenele cari prezintă trupul ca o barieră pentru deplina desfășurare a vieții spirituale, se scot argumente pentru continuarea sufletului într-o viață necorporală mai fericită după moarte.

E locul însă să ne punem întrebarea: se prezintă raportul între suflet și trup în așa fel, încât trupul să apară numai ca o barieră pentru suflet, nu și ca un mediu care ușurează comuniunea spirituală dintre oameni? Dacă trupul ni s'ar prezenta în toate privințele numai ca o piedecă a vieții spirituale, am putea conchide că această funcție ține de însași ființa lui. Dacă însă în alte privințe trupul se prezintă ca un mediu fericit de manifestare a spiritului, dacă funcția trupului ca barieră e înfruntată de o funcție a trupului ca revelare a sufletului, atunci suntem îndreptățiți să afirmăm că trupul e menit în fond să ușureze arătarea sufletului nu să o impedeze.

Asemenea aspecte ale rolului trupului avem atât de multe, în cât mulți cugetători și artiști consideră vizibilitatea trupului și sonoritatea cuvântului și a glasului ca forma necesară de arătare a spiritului și a frumosului.

Domnul Ion Petrovici induce în eseul «Dincolo de zare» («Gândirea», Septembrie 1939) observația lui Louis Lavelle că morții ne devin mai prezenți în suflet în urma faptului că nu-i mai împedecă învelișul corpului. Lucrul este adevărat într-o privință,

Dar în alta, prezența această e pentru noi extrem de vagă și prin urmare nesigură. Dacă n'am crede în nemurirea sufletului, simpla experiență a vreunei legături cu cei morți, ar fi ceva cu totul nesatisfăcător. Cum se face că acolo unde lipsește credința, nu se produce presiunea acestei prezențe a celor morți, pentru că să admită toți nemurirea?

Singura prezență, certă pentru experiența noastră, a altora este cea în trup. Trupul acelora nu este numai o pedecă pentru cunoașterea lor, ci și singurul mod prin care putem ști de fapt de existența lor, prin care ni se apropie gnozeologic realitatea lor, ni se precizează ființa lor și putem intra într-o comuniune cu ei de care nu ne îndoim. Oricât de intensivă ar fi influința spirituală a altuia dela distanță sau în genere dintr'un plan nevăzut, dacă nu se prezintă corporal înaintea noastră, influința aceea nu are caracterul înalt al comuniunii. Oricât de atotprezent e Dumnezeu, aproape de noi ca dat cert, ca factor de comuniune, ne devine numai prin întrupare.

Funcția trupului, chiar în actuala lui stare de păcat, nu poate fi determinată numai negativ, ci și pozitiv, adică în termeni antinomici, arătându-se în aceasta că numai prin păcat s'a amestecat funcția lui pozitivă cu una negativă, iar păcatul n'a putut distruge destinația lui originară, ci numai întuneca.

În orice caz, prin cele anterioare n'am evidențiat decât faptul că noi fiind în trup subiectele altora ne sunt mai desvăluite, mai certe, mai apropiate când sunt îmbrăcate în trup. Dar putem conchide de aci că de fapt ele nu se pot manifesta atât de ușor când sunt fără de trup, sau numai noi, fiind îmbrăcați în trup, nu putem constata manifestarea lor. Pe lângă aceasta, dacă noi nu le cunoaștem satisfăcător desbrăcate de trup, oare nici ele nu ne pot cunoaște, fie pe noi cei îmbrăcați în trup, fie sufletele fără trup?

Despre viața spiritului omenesc desbrăcat de trup, despre felul cunoașterii și raporturilor sale de comuniune nu putem ști nimic concret. Putem bănuși însă că pe deoparte ea e mai liberă, mai plină, mai înălțată

în cugetări, în urma înlăturării trupului actual îngroșat, dar pe de alta ea nu se poate împărtași de bucuriile comuniunii depline pe cari le ocazionează raporturile precise cari între subiectele umane pot avea loc numai când se află în trupuri. Probabil că gradul de comuniune posibil de realizat în trupurile pământești îngroșate în urma păcatului, îl ating și chiar îl întrec sufletele după moarte. Dar deplinătatea comuniunii ele nu o pot ajunge decât în trupurile înviate.

Învierea înființează o nouă apropiere între subiectele umane și, desigur, într'un fel în care nu ne putem imagina și între ele și Dumnezeu, întrucât peste tot viața spiritului omenesc în trupul pur e mai plină, iar realitățile spirituale ale lumii i se înfățișează mai certe, mai concrete.

Învierea L-a adus și pe Iisus într'o mai mare apropiere de oameni. Desigur, întrucât trupurile acestora nu sunt și ele înviate, apropierea deplină se va realiza numai după învierea tuturor. Dar trupul Său a devenit un mediu desăvârșit al manifestării sufletului Său și prin aceasta și al dumnezeirii. Tocmai aceasta înseamnă o mai mare apropiere a Lui de noi, ca spirit omenesc și dumnezeesc. Apropierea aceasta se înțelege că e de altă natură decât cea din trupul pământesc. Un om în trupul pământesc ne este aproape întrucât trupul lui are inerția și legile obișnuite ale trupului nostru, cu cari sunt conforme simțurile noastre de aici. Dar spiritul lui ne este mai puțin descoperit. Iisus se află în trupul pământesc în acest înțeles mai aproape ca după înviere. Trupul Lui era și în acest timp îndumnezeit, deoarece nu stimula spre păcat, iar spiritul nu întâmpina atâta greutate în a se revela prin el. Dar întrucât Iisus a luat de bună voie un trup supus legilor de inerție, de opacitate, de spațiu și întreținere materială, nu se manifesta prin el în chip atât de firesc și de plin sufletul omenesc și dumnezeiesc, ca prin trupul înviat. Trupul acesta cuprindea posibilitatea morții, deci anumite scăderi. Nu avea desăvârșirea de viață, nu se afla în starea unui trup ce a biruit moartea. Toate acestea constituiau greutate și pentru revelarea realității spirituale a lui Iisus. Ele explică puțința unei înălțări a Lui prin înviere și înălțare.

Învierea cu trupul a însemnat atât o înălțare a propriei Sale stări, cât și o apropiere mai mare de oameni, o mai mare eficacitate asupra spiritului lor. Sunt două aspecte ale aceluiaș efect. Dar ridicarea propriei Sale stări înseamnă și o mai mare apropiere de Dumnezeu, ca om.

Apropierea Sa de Dumnezeu n'ar însemna și o intensificare a eficienței Sale asupra spiritelor omenesci, dacă această ridicare n'ar fi a unui om, a unei ființe, care pe lângă toată ridicarea Sa mai presus de starea actuală a oamenilor, rămâne în legături ontice cu aceștia. Numai prin faptul că a trăit în istorie cu o față reală de om, a simțit și a suferit ca ei și pentru ei prin toate atributele omenesci, ridicarea Sa nu-L scoate din legăturile cu umanitatea, iar oamenii simt prin amintirea feței și a vieții lui istorice, dar și prin alte fire mai actuale, influința Lui asupra lor.

Prin înviere Iisus s'a ridicat la treapta cea mai înaltă a omenității, care e o maximă comunicativitate a spiritului Său în relațiile cu oamenii. Învierea e spiritualizarea trupului, coplesirea lui totală prin spirit, actualizarea cea mai deplină a potențelor spiritului. Deoarece spiritul e sesizat de noi în măsura înălțării noastre spirituale, apropierea lui Iisus după înviere e experiență de cei ce trăesc prin puterile spiritului.

Despre ființa și atributele trupului înviat al lui Hristos nu poate omul din trup pământesc să spună ceva determinat și inteligibil.

Evangheliile pe deoparte ne relatează că trupul lui Iisus a putut fi pipăit cu mâinile, a primit hrană, iar pe de altă parte că pătrundea prin ușile încuiate, apărea și dispărea din ochii ucenicilor și în general că atingerea fizică obișnuită de mai înainte nu mai era posibilă, cum se vede din cazul Mariei Magdalena în dimineața Învierii.

Prof. Sergie Bulgacov spune că într'un anume fel trupul lui Hristos cel înviat era spațial, dar de-o altă spațialitate decât cea a lumii materiale. «Trupul înviat al lui Hristos cu excepția «aparitiilor» rămâne inaccesibil ucenicilor și dincolo de perceptibilitatea omenescă.

Domnul se conforma pe Sine acestei perceptibilități, întorcându-Se

oarecum în această lume sensorială, făcându-Se accesibil simțurilor, vederii și chiar pipăirii («duhul trup și oase nu are, cum vedeți la Mine» Luca 24, 39). (Agneta Bojii, p. 414).

Iisus și-a ridicat trupul de sigur din mormânt. Dar nu știm dacă trupul înviat nu aparține unei ordini și unei structuri la care nu se pot ridica simțurile actuale ale trupului nostru. În acest caz trupul lui Iisus nu era vizibil datorită unei naturi compacte asemenea celei a noastre, ci se făcea prin voință vizibil în planul nostru, conformându-Se capacității de percepție a ucenicilor, însă în așa fel ca totodată ei să-și dea seama despre caracterul deosebit al acestui trup. El avea în chip real un trup a cărui continuitate cu trupul pământesc e sigură, și în acest trup real, dar de structură totuși înaltă și aparținând unui plan transcendent, era întemeiată puțința ca Iisus să se facă vizibil când și unde voia, nu ca arătare inconsistentă, asemenea teofaniilor și angelofaniilor din Vechiul Testament, ci cu trup adevărat și statornic. Și înainte de înviere trupul lui Iisus se putea face nevăzut, dar pe când atunci vizibilitatea în planul nostru era starea lui obișnuită, după înviere invizibilitatea este starea obișnuită.

Există oare o spațialitate, o vizibilitate și chiar o materialitate transcendentă spațialității și materialității chipului actual al lumii și capacității noastre de percepere, dar proprii chipului viitor al lumii, căruia vom aparține după înviere toți? Spațialitatea și corporalitatea de atunci realizează oare într'un chip satisfăcător sinteza între forma de prezență a spiritului și a trupului, între localizare și preutendenitate, între spațialitate și supraspațialitate? Sunt probleme ce vor rămânea deschise până la descoperirea acelu chip desăvârșit al lumii.

Merejkovski spune că trupul lui Iisus trecea când voia din cele trei dimensiuni ale lumii noastre într'a patra (Tod und Auferstehung, p. 377). Karl Heim găsește această sugestie minunată (Jesus der Weltvollender, pg. 194).

Dar cine poate ști în ce constă acea ordine a celei de-a patra dimensiuni?

D. STĂNILOAE

FOIȘOARA

Filosofia Religiei la domnul Lucian Blaga

de Nicolae Terchilă

Setea religioasă din zilele noastre ne impune datoria să ne coborâm în adâncul ființei religiei, să studiem — așa cum cere mintea omului modern — acele principii pe cari se bazează îndreptățirea și necesitatea religiei în general, precum și a religiei creștine în special. Filosofia are motive îndeajuns, ca să-și îndrepteze întreaga ei atenție asupra acestui important fenomen istoric și psihologic care este religia, cercetându-i temelia și ființa, fiindcă religia nu este numai un factor istoric sau psihologic.

Cu toate acestea religia nu a alcătuit obiect al examenului filosofic la gânditorii români până în prezent. Cea dintâi lucrare de această natură, este cartea dlui Lucian Blaga, intitulată: *Religie și Spirit*, Sibiu, 1942.

Filosoful nostru, înzestrat cu un mare dar de scriitor, a reușit la o vârstă așa de tină, să rotunjească un sistem filosofic, care sub raportul înlănțuirii consecvente e unic în cultura românească. Ca o parte integrantă a acestui sistem autorul în cartea de față are de gând „să expună în câteva linii mari o filosofie a religiei, adică principial de a considera fenomenul religios

după metode și sub unghiuri proprii filosofice” (pg. 6).

Domnul Blaga urmărește așadar o lămurire a procesului de viață religioasă, evitând în cercetările D-sale drumul empirismului științific, pentru că acesta este incapabil de o „viziune de ansamblu” și dispunând poziția teologică fiindcă aceasta apare totdeauna alterată de credința că o anumită religie este privilegiată, aceasta datorită unei prefinse origini „neumane”, sau grație unei particulare „revelații” de natură divină” (pg. 7).

Mergând pe drumul indicat de filosofie, autorul precizează scopul acestei lucrări precum urmează: 1. „Să arătăm varietatea fenomenului religios, mai ales sub raportul unor aspecte foarte puțin sesizate până acum.

2. Să ajungem încetul cu încetul la o definiție a religiei, mai cuprinzătoare și mai adecuată a obiectului ei.

3. Să punem în lumină importanța fundamentală a factorilor „stilistici”, pentru constituirea valorilor religioase.

4. Să dovedim că și fenomenul mistice, în aparență atât de straniu și de excepțional, se integrează în ordinea umană ca și alte fenomene ale spiritului creator” (pg. 8—9).

Desfășurând în fața noastră formele multiple ale vieții religioase dl Lucian Blaga se oprește cu mai multă luare aminte asupra celor colective (brahmanism, budhism, parsism, mohamedanism, iudaism și creștinism), sau asupra unor forme care au vădit legături cu cele colective (protestantismul lui Sören Kirkegaard, Nietzsche).

Analizând viața religioasă dl Lucian Blaga face un efort gigantic să ne convingă că religiozitatea, fie aceasta în chipul „mistice”, fie în chipul „credinței” — este o simplă plasmuire a spiritului uman și oricare ar fi prezența ei, de a se întemeia pe o inspirație extraumană, rămâne un fapt că ea îmbracă totdeauna forme istorice, și că nu se manifestă decât încadrată, articulată, străbătută, pătrunsă, structurată de categorii stilistice (pg. 148).

Plasmuirile spiritului uman rezultă din tendința acestuia — ca pornire permanentă a ființei umane — de a-și revela prin puterile proprii misterul existenței. În religie ca și în artă, în știință, în mituri, în metafizică, în toate deopotrivă identifică autorul aceeași tendință a spiritului omenesc de a-și revela misterele existenței și anume totdeauna în cadrele categoriilor stilistice (pg. 187).

În concepția dlui Blaga religia este destinată să ocupe un loc central în cultură, putând să capteze toate celelalte manifestări spirituale. Aceasta rezultă din definiția religiei la care ajunge Dsa după un examen atent al fenomenului religios în variantele ei felurite.

Redăm în întregime această definiție, pentru că celitorii să cugete singuri, întrucât concepția despre religie a dlui Blaga mai lasă deschisă puțința de-a apropia, printr'o oarecare interpretare, sistemul dsale de doctrina creștină. „Religia — zice dl Blaga — circumscrie, în oricare din variantele ei, capacitatea de auto-totalizare sau de auto-depășire a ființei umane în corelație ideală cu toată existența, dar mai ales în corelație

ideală cu ultimele elemente sau coordonate ale misterului existențial în genere, pe cari omul și le revelează sau și le socotește revelate” (pg. 178).

Din această definiție deducem convingerea dlui Blaga că religia rezultă din tendința omului de a-și revela misterul existenței sub forma unor plasmuri spirituale prin auto-totalizare, adică prin concentrarea tuturor puterilor sale sufletești, precum și prin auto-depășire. În acest proces din urmă toate forțele (sufletești, spirituale și obscure) le folosește omul în vederea creerii unei existențe umane de alt ordin decât cea naturală.

Dar — zice autorul — datorită unor funcții categoriale, de natură stilistică, capacitatea revelatorie a omului e de fapt ținută în frâu, zădărnindu-se prin ele totdeauna și în orice împrejurări, o convertire pozitivă și adecvată a misterului existențial. Din cauza aceasta orice religie este supusă — după părerea dlui Blaga — determinațiilor stilistice, efectiv valabile pentru orice plasmuire spirituală. În orice religie omul își făurește un mit sau o metafizică oarecum după chipul și asemănarea sa (pg. 179 secv). Prin urmare adevărul absolut nu se află în nici o religie, pentru că o revelație divină este cu neputință din cauza „categoriilor stilistice”.

Cercetarea dlui Blaga nu pătrunde în adâncime, ea rămâne la suprafață. Voind să lămurească ființa religiei studiază cu preferință „formele sau categoriile stilistice” ale acesteia. Pe dsa îl pasionează așa de mult formele vieții religioase, încât îi scapă din vedere fondul, esența religiei. Admitem

Adevărat a înviat!

Există nenumărate formule convenționale de anumite legaci. A noastră, s'a dovedit a fi osebite de inventivă și de productivă în acest domeniu. Dar nu despre aceasta avem de gând să scriem...

După câte știu, nimănui nu i-a trecut prin gând să reformeze binețele cu cari dreptcredinții creștini se întăresc până unii pe alții din dimineața Invierii și până 'n pragul Înălțării la cer a Domnului, tocmai pentru că ele reprezintă ceva mai mult decât simple amabilități pascale comandate de cine știe ce protocol eclesiastic. La rădăcinile acestei străvechi și neasemuit de frumoase datini, zace convingerea fermă a certitudinea care a făurit-o, a ținut-o pentru deapururi și a susținut-o trează, fără clintire, în conștiința tuturor semniștilor creștine cari populează scoarța pământului: Hristos a înviat, a înviat cu adevărat; Viața a triumfat asupra morții.

Convingerea aceasta este un bun comun, o certitudine de sine 'nșeles pentru obștea rugătorilor în duh și adevăr. Există o «cenzorilor populară» care funcționează ireproșabil ori de câte ori obșteasca credință este primejduită în unul sau altul din articolele ei componente. Ignorând cu desăvârșire gâlcevile învâștaților, ea veghează cu o strășnicie fără egal la păstrarea integrității necondiționată a belșugului de viață religioasă dobândit din moși-strămoși și alimientat fără conținere de poveștele duminicale ale Bisericii. Argumentele ei, pe cât de puține pe atât de ireductibile, se rezumă cam la acestea: «Așa ne-am pomenit»; «Așa scrie în Evanghelie»; «Așa ne-a învățat domnul nostru»; «Așa spune Cazania, iar când ispititorul — sectar, ateu cu carte sau orice ar fi el — insistă, ca s'o sfârșască odată cu el, creștinul îi administrează cu promptitudine de atâtea ori verificată argumentul suprem: «Asta-i de bună samă ucigă-l toaca!» Semn lămurit că orice discuție e inutilă. Omul nostru țină la ale lui, fiindcă și Dumnezeu are grijă de el, de familia lui, de țarina lui, de vitele lui, ferindu-le de toată întâmplarea rea.

Cele zise, sunt valabile pentru pătura noastră fărănească, așa dar pentru grosul populației românești. E semnificativ faptul că noi nu avem o litera-

tură de popularizare a smintelilor raționale în materie religioasă, ca alte popoare de pe continent. N'a fost dorită și n'a fost cerută, fiindcă obștea românească nu digerează ierburile amare ale unei gândiri răsvrățite împotriva lui Dumnezeu și nu suferă să i se spurce sufletul. Renumele de om învățat pe care și l-a câștigat cineva, e valabil atâtea vreme cât respectivul se roagă și crede ca toată lumea. Cât ce se abate dela această cale, judecarea poporului e necruțătoare și definitivă:

«S'o străcat de hire, săracu». Il repudiază fără să-l urască: îl compătimește.

Nu-i pregătit pentru înțelegerea adevăratei științe! — vor spune, cu trufie și dispreț, stegarii necredinței.

Fals, domnilor! Refuzul de-a accepta aventura în materie de credință este organic. Firea poporului nostru — și nu ignoranța ce i se impută adeseori, cu atâtea vizibilă lipsă de considerație față de eminentele sale însușiri sufletești — explică lipsa de receptivitate a Românilui față de mentalitatea atee care se manifestă periodic în sânul altor popoare. Aluatul din care e plămădită ea, conține o doză respectabilă de elemente religioase. Aceasta îi organizează și îi susține rezistența admirabilă de care a dat dovadă neamul nostru, ori de câte ori s'a încercat să i se vatame credința străbună. Numai pe pământul Patriei a mai fost apărut cu îndârjirea cu care ne-am păstrat intactă tradiționala noastră viață sufletească religioasă.

Cu totul alifel stau lucrurile în pătura noastră cultă — se va susține din coto-roa-va. Și până la un anumit punct, e adevărat.

Avem intelectuali necredincioși, de sigur. Necredincioși prin contagiune. Formația lor apuseană explică totul. Trăind într'un mediu de pasionate debateri private la originea religiei și nedându-și osteneala să epuizeze belșugul de argumente cari pledează pro și contra intervenției supranaturalului în istorie, s'au limitat la operația de ciugulire a firimiturilor căzute dela mesele altora. Las cititorilor sarcina de-a califica tapta lor.

Ceea ce trebuie să subliniat cu apăs în această ordine de idei, este lipsa ori căror contribuțiuni originale românești

la alimentarea campaniei de eliminare a intervenției dumnezeiești din istorie. Nici chiar proaspăta carte a dlui Lucian Blaga, intitulată «Religie și Spirit», nu face excepție dela cele zise, deoarece «mitul» lui Hristos, pe care l-a afirmat ea, este marfă de import suficient depălătată aiurea ca să mai merite a fi plasată în mediul românesc. Într'un studiu pe care-l pregătim actualmente («Iisus Hristos — mit sau realitate?») vom insista mai cu dinadinsul asupra acestei chestiuni. Apariția lui nu se va lăsa așteptată, tocmai pentru că vremea noastră o cere.

Azi ca și ieri, ca și totdeauna, noi credem și mărturisim că există Dumnezeu și că la El nu se poate ajunge decât prin Iisus Hristos, lumină din lumină, Dumnezeu adevărat din Dumnezeu pentru noi oameni și pentru a noastră mântuire a murit și a înviat întru mărire.

Credem!... și tocmai pentru că nu ne lipsesc temeiurile de neclătinat ale acestei credințe, de aceea o și mărturisim.

Cunoaștem încercările de negare a acestei evidențe și argumentele pe cari se sprijinesc ele nu ne înspăimântă și nici nu ne lasă fără răspuns. Toți zeii

Orientului antic au fost mobilizați și obligați să depună mărturie împotriva dumnezeirii lui Iisus Hristos. Procesul înscenat de critica raționalistă — încurajată din nenorocire și de câțiva «fii pierduți» ai teologiei — interzice însă de vicierii care îl compromit s'umediabil. Inexistența dovedită a unor ficțiuni, ori care ar fi numele lor, nu poate constitui un argument decisiv împotriva dumnezeirii lui Iisus Hristos, așa cum analogiile nu implică numai decât dependență. Savanți de renume a lui Franz Cumont și Gerhard Kittel — n'am citat nume pasibile de suspiciuni — au clarificat definitiv această neînțelegere. În cazul nostru: «Ideea că un Dumnezeu moare și înviază ca să-și călăuzească credincioșii la viața vecinică, nu există în nici o religie de mistere» — precizează o competență de talia lui André Boulenger.

A înviat Domnul, creștini, a înviat cu adevărat, pentru noi și pentru a noastră mântuire! Întru aceasta ne bucurăm și ne vom bucura.

Științei și filosofiei necredincioase, după geniala inspirație a lui Gerhard Esser, i se potrivesc cuvintele ingerului: «Ce căutați pe Cel viu între cei morți?» (Luca 24, 5).

Dr. GRIGORIE T. MARCU

Exemplul vieții preotului

„Nimeni să nu defaime tinerețele tale, ci te fă pildă credincioșilor, cu cuvântul, cu purtarea, cu dragostea, cu duhul, cu credința, cu curăția”.
[I. Timotei 4, 12].

Iubite frate,

Tu știi, atât din învățătura pe care cu străduință hărănise și cu neostenită sărăcuțică ai agonisit-o, cât și din bogata experiență a vieții, că mijlocul cel mai puternic al buneii vestiri a preotului și în același timp arma cea mai nebiruită a tuturor luptelor sale pe teren misionar este exemplul propriei sale vieți. De aceea, pentru a avea la îndemână o apărare mai temeinică și a-ți veni prin aceasta întru ajutor, contra celor ce încearcă să-ți slăbească dreapta știință și conștiință și să te abată din drumul cel bun, îți scriu cele ce urmează:

Religia în general și creștinismul în special, spre deosebire de toate sistemele filosofice și de toate teo-

riile, care au amăgit în cursul veacurilor mintea milioanei de muritori, nu este un sistem de gândire oarecare și nu este nici o simplă profesiune intelectuală a unor ipoteze despre om și viață. Nu. Creștinismul este în primul rând viață însăși și anume viața cea mai desăvârșită, cea mai autentică, cea mai adevărată, viața trăită după rânduiala lui Dumnezeu. Integrala descoperire a acestei orânduiri s'a făcut omului prin Iisus Hristos, care s'a pogorât din ceruri și s'a întrupat dela Duhul Sfânt și din Maria Fecioară s'a făcut om. În Hristos și creștinism avem deci modelul adevăratei vieți, care a mântuit și mântuește în veac sufletele milioanei de credincioși. «Eu sunt calea, adevărul și viața», (Ioan 14, 6).

Vestirea acestei vieți, propoveduirea ei, împărtășirea ei altora, se face în primul rând și mai presus de

împreună cu dsa că formele religiozității sunt determinate de diversitatea imensă a stilurilor spirituale. Dar faptul acesta nu-l îndreptățește nici decum să nege categoric revelația divină, izvorul acestor forme de viață religioasă. Dl Blaga bazându-se pe analiza stilistică a doctrinelor religioase afirmă că „o revelație divină sau nu există în general, sau dacă există ea se adaptează așa de mult la condiții umane, încât devine tot atât de variabilă ca și plasmurile și doctrinele de proveniență exclusiv umană” (pg. 139).

Afirmarea aceasta dovedește că dl Blaga nu cunoaște cu aproximație nici religia în care s'a născut. Căci o religie nu poate fi cunoscută și cu atât mai puțin apreciată numai din „formele ei stilistice”. Autorul nu știe ce este religia adevărată a lui Hristos și nu o va cunoaște până când nu va trăi în Biserica Lui ca „mădular viu al trupului tainic al lui Hristos”, precum zice marele filosof rus N. Berdiaev în cartea sa „Die Philosophie des Freien Geistes”: „Biserica, și prin urmare și religia, nu poate fi cunoscută și înțeleasă de dinafară; ea nu poate fi definită în mod rațional, nici pricepută de mintea omenească. Omul trebuie să trăiască în Biserică”.

În cercetarea sa autorul elimină „ab origine” această primă și esențială condiție pentru cunoașterea ființei, a temeliei unei religii pentru că: „Poziția teologică față de fenomenul religios — zice dl Blaga — apare totdeauna alterată de credința că o anumită religie este privilegiată, aceasta datorită unei prefinse origini „neumane”, sau

grație unei particulare „revelații” de natură divină”.

Dsa procedează ca naturalistul învechit, care credea că va putea cunoaște viața în natură, omorând viețările și astfel având în fața sa formele lor frumos preparate în laborator, le va putea studia liniștit. Dl Blaga știe foarte bine că metoda aceasta n'a dus la rezultate suficiente nici în domeniul științelor naturale. Naturalistul de azi trăiește timp îndelungat împreună cu plantele sau animalele, dacă vrea să pătrundă cât de puțin în taina vieții lor.

Ne întrebăm atunci cum vrea savantul nostru să pătrundă taina vieții religioase, dacă dsa se ferește de ea de dragul științei. Va scrie un studiu despre leul „împăiat”.

Desvelind greșala inițială a lucrării, vom înțelege ușor celelalte afirmări eronate cari nu sunt ceva nou și cari culminează în dezvoltarea teoriei despre „mitul mesianic”, amintind „pentru amatorii de paraléle că în culturile arhaice mesopotamiene mitul Salvatorului era foarte răspândit și cultivat cu deosebită fervoare” (pg. 142 secv).

De fapt dl L. Blaga în lucrarea aceasta nu face altceva decât scrie în românește în anul 1942 ceea ce scria Ludwig Feuerbach în 1841 (Das Wesen des Christentums; Das Wesen der Religion) sau E. Renan (Viața lui Isus) sau alți scriitori aderenți ai unei concepții din veacul trecut, demul depășite și condamnate de toți gânditorii de seamă ai veacului nostru. Azi teoria aceasta mai e susținută doar de belșevici pentru depărtarea poporului de la creștinism. În vreme ce poporul nostru luptă împotriva bolșevismului, în numele

crucii, iată cum întăresc intelectualii frontul intern.

Analizele riguroase și strict științifice întreprinse de dl prof. Blaga, dovedesc incontestabil că autorii tuturor religiilor trăiesc intens descoperirea lui Dumnezeu. „Sunt multe religiile — zice autorul — întemeiate pe ideea că învățătura lor de bază e revelația de Dumnezeu” (pg. 138). Tot această anchetă a savantului nostru constată că scopul religiosității este realizarea unei stări de uniune, de contopire sufletească a omului cu Principiul suprem (pg. 46 secv.)

Așa dar dl Blaga ne dovedește că în toate religiile factorul esențial este „Principiul suprem” și că omul tinde să se unească cu acest „Principiu” sau caută să facă voia Lui (pg. 138), ca apoi să tragă concluzia paradoxală că „o revelație divină nu există în general” (pg. 139).

Dar dacă nu există revelație divină, cum află omul religiozității despre existența scopului suprem al nizușilor sale, cum află omul religios că există Dumnezeu, cum află el care este voia acestui Dumnezeu de care ascultă — cum zice dl Blaga — de creștere, poate cu suferință, totuși plin de încredere” (pg. 138). Cum și-ar fi putut bate natura în așa măsură joc de om, ca să-l facă să creadă permanent într'o revelație divină, dacă aceasta nu e posibilă. Putem admite împreună cu autorul că revelația divină se adaptează foarte mult la condițiile umane. Cel mai clar argument pentru această afirmare este revelația în forma cea mai desăvârșită, Mântuitorul nostru Isus Hristos, care „s'a adaptat” condițiilor umane

așa cum știe toată lumea, Dumnezeu cel adevărat făcându-se om adevărat. Dar oare și această revelație este numai „prefinșă” sau „așa zisă”?

Dl Blaga, când admite „diferențierea bogată a înfățișărilor stilistice a tuturor misticismelor” (pg. 48) și când susține că „și formele credinței sunt determinate de diversitatea imensă a stilurilor spirituale” (pg. 138), dar când nu admite că în această „diversitate imensă a stilurilor” coboară Dumnezeu și le umple sau mai bine zis le crează cum creează focul flacăra cu Dumnezeu se revelează omului, comite o greșală elementară de logică; admite efectul, dar neagă cauza, admite creația dar neagă pe Creator, admite apa cristalină a izvorului, dar neagă izvorul și revărsarea lui.

Dacă religiozitatea mistică ar fi numai o „potențare a omenescului, dar nu o transcendere” (pg. 48), omul n'ar răuși să iasă din nexul categoriilor, n'ar fi capabil a concepe existența unui „Principiu Suprem”, n'ar fi capabil să creeze valori spirituale, absolute, n'ar fi capabil să creeze cultură. (Vezi definiția culturii „Nostalgia Paradacii de Nichilifer Crainic”).

Dacă spiritul lui Iisus Hristos nu ar fi cu puțină „transcenderea”, omul ar rămânea o ființă animalică, condamnată a orbecăi în lumea legii, a „categoriilor stilistice”. Este incontestabil că nu orice spirit e capabil de „transcendere”, însă spiritul lipsit de această putere nu e în stare să descopere adevărul întreg.

Iar scopul revelației este ca „Adevărul întreg”, adică Dumnezeu să fie cu-

orice prin exemplul propriei noastre vieți. Dela acest exemplu, care în materie de edificare creștină e mult mai puternic decât cuvântul, pornește întreaga zidire spirituală în orice parohie. Intocmai ca o lumină din lumină, așa viața din viață se aprinde.

De aceea, cuvântul cel mai înaripat și chiar predica aceea care s'ar înălța până la culmea predicii lui Ioan Gură de Aur, rodește în viață numai în măsura în care preotul realizează în faptele, în trăirea vieții lui ceea ce el propoveduește. Invățătura creștină cea mai plină de căldură sufletească rămâne totdeauna o lucrare suspendată în văzduh, dacă nu este integral așezată pe temelia faptei, dacă nu este sprijinită pas de pas și clipă de clipă pe propria sa viață creștinească. «Preoția este deci în primul rând o funcțiune a sfințeniei, este Evanghelia sau morala în acțiune continuă».

Taina biruinții și puterea extraordinară a Evangheliei lui Hristos a rezidat totdeauna în viața fără de prihană a Mântuitorului. El a trăit intens și total — spre deosebire de toți ceilalți învățători ai lumii — întreaga sa învățătură. El singur în lume a putut să spună despre sine: «Cine mă vedește de păcat?»

Știind Mântuitorul că în creștinism esențialul este trăirea, este viața însăși și nu teoria și că exemplul faptei înfrânge totdeauna orice rezistență în lume și cucerește toată împărăția sufletului, a cerut ca și Apostolii săi, cât și urmașii lor, să fie înarmați cu această nebiruită armă a propoveduirii creștine. De aceea, adresându-se lor le-a spus: «*Voi sunteți sarea pământului*», adică elementul esențial, menit să conserve întreagă făptura, întreaga lume spirituală. Iar dacă voi, prin lipsă de exemplu, vă pierdeți această proprietate, atunci lumea întreagă e sortită stricării, e condamnată pieririi! «*Voi sunteți lumina lumii*» și nici o făclie nu se pune sub obroc, ci în sfeșnic și pe loc înalt ca să lumineze tuturor!

«*Așa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor, încât să vadă faptele voastre cele bune și să preamărească pe Tatăl vostru carele este în ceruri*». (Matei 5, 13-16).

Tot cu intențiunea vădită de a arăta importanța vieții și rolul faptei în creștinism, Mântuitorul a spus: «*Cel ce va face și va învăța, acela mare se va numi întru împărăția cerurilor*», (Matei 5, 19). Deci chiar înaintea învățării, înaintea propoveduirii stă fapta, stă viața noastră a fiecăruia. așa cum a stat clipă de clipă viața Mântuitorului în fața Apo-

stolilor: «*V'am dat vouă pildă, ca să faceți și voi precum v'am făcut eu*», (Ioan 13, 15).

Exemplul vieții este un principiu pastoral pe care sfântul Apostol Pavel îl repetă ca pe un refren de mare preț și de cea mai înaltă frumusețe în epistolele sale. De sigur face acest lucru, fiindcă cunoștea valoarea acestui principiu.

Corintenilor le zice: *Vă rog fiți mie următori pe cum și eu lui Hristos*, (I Cor. 4, 16 și 11, 1), iar Filipenilor le scrie: «*Fraților, faceți-vă următorii mei și uitați-vă la aceia care umbă astfel, pe cum aveți pildă dela noi*», (Filip. 3, 17). Lui Timotei îi cere — după cum ai putut vedea chiar dela începutul acestei epistole — să se facă pildă credincioșilor cu cuvântul, cu purtarea, cu dragostea, cu credința și cu curăția și în altă parte îi spune că se cuvine ca «*episcopul să fie fără de prihană*», (I Tim. 3, 1). Lui Tit îi accentuează: «*Intru toate arată-te pe tine pildă de fapte bune, dovedind în învățatură nestrictăciune și cinste* (27). Principiul acesta de a vesti mai mult cu fapta decât cu cuvântul îl repetă adeseori sfântul Apostol Pavel și în alte epistole, ca de exemplu: Efeseni 5, 1, Tes. 1, 6, etc.

La fel Sfântul Apostol Petru, în prima sa epistolă, dând sfaturi preoților le zice: «*...pilde făcându-vă turmei*» (I Petru 5, 3).

Se înțelege că această deasă afirmare a acestui principiu a făcut-o Mântuitorul și Apostolii pe deoparte pentru a sublinia deosebita valoare a exemplului vieții în creștinism, iar pe de altă parte pentru a arăta că a reprezenta continuu legea morală nu este un lucru tocmai ușor, că este o chestiune de eroism neîntrerupt. Și este ușor de înțeles că nu ori cine este capabil de un asemenea eroism. Tocmai pentru această deosebită importanță, pe care o are fapta preotului și exemplul vieții lui în fața credincioșilor și pentru greutatea realizării acestui model de trăire creștinească, sfinții Părinți s'au ocupat și ei deaproape cu această problemă, insistând pe larg asupra necesității prezentării unui model de viață virtuoaasă.

Sfântul Grigorie teologul pretinde ca «*preoții să fie asemenea unor făpturi cerești, care să propoveduească Evanghelia și cu vorba, dar mai ales cu pilda lor cea bună*». (Apoloogia despre fugă, cap. 69). Spre a nu fi păstorul însuși pricină de nimicire a turmei întregi, sfântul Grigorie Teologul pretinde ca chiar înainte de îmbrățișarea preoției, can-

didatul la preoție să-și fi verificat puterile și să se fi înarmat cu toate virtuțile necesare unei superioare vieții. «*Este peste puterile noastre*», zicea sfântul Grigorie Teologul, «*să primim conducerea și păstoria sufletelor, înainte de a ne fi curățit sufletele cum se cuvine* (cap. 78). Căci firește, este de neapărată trebuință să fii întâiu tu curățit și apoi să poți curății pe alții; să te înțelepțești întâi tu și pe urmă să înțelepțești pe alții; să devii întâi tu lumină și pe urmă să luminezi pe alții; întâi să te apropii de Dumnezeu și apoi să apropii de El și pe alții; să te sfințești întâi pe tine și apoi să sfințești pe alții (cap. 71). Nu-i mică primejdia, dacă primești să păstorești suflete sau să fii mijlocitor între Dumnezeu și oameni... mai înainte de a domina cât mai mult materia, de a-ți curăți bine cugetul și a te apropia de Dumnezeu mai mult decât oamenii de rând (cap. 91). Poate cineva să fie socotit în rândul membrilor mai importante, poate primi bucurii și cu inimă ușoară să fie cap al unei adunări creștine, câtă vreme încă nu poate purta cu bărbăție crucea lui Hristos?» (cap. 99). Sfântul Ioan Gură de Aur sesizând faptul că în materie de conducere sufletească totul depinde de exemplul frumos, pe care preotul îl poate pune ca pe un tablou viu și intuitiv în fața credincioșilor săi spune: «*Preotul trebuie să răspândească în toate părțile frumusețea sufletului lui ca să poată să bucure și în același timp să lumineze sufletele celor ce privesc la dânsul*».

«*Trebuie deci să fie alese la preoție astfel de suflete precum ne-au arătat că au fost cândva prin puterea darului lui Dumnezeu, trupurile acelor sfinți din cuptorul din Babilon*», pe care flăcările focului nu le-au putut cuprinde. «*Apoi hrana focului ce amenință pe preot, nu sunt vreascurile, călții sau smoala, ci ceva mai periculos ca acestea. Căci pe preot nu-l amenință un foc priceput prin simțurile noastre, ci flăcările invidiei mistuitoare îl împresoară apucându-l din toate părțile și-l cercează foarte amănunțit... scormonindu-i... viața... precum a cercetat odăda focul trupurilor copiilor aceluia. Iar de află chiar și vreo mică bucățică din vreun paiu se leagă îndată de ea și arde acea parte stricată, aprinde în fum tot restul clădirei aceleia și o întunecă peste tot chiar de ar fi fost mai strălucitoare decât razele soarelui*».

Cât timp viața preotului este în toate privințele bineorânduită este

scăpat și de piedeci; de ar face însă o mică neglijență (ceceace este firesc căci și el este om și are și el de străbătut marea cea plină de primejdii a acestei vieți) el nu poate să astupe gura invidioșilor lui prin folosul celorlalte virtuți, căci acel mic pas greșit le umbrește pe toate celelalte virtuți. Toți voesc să-l judece pe preot ca și cum el n'ar fi într'un înveliș trupesc, nici ar avea fire omenească, ci par'car fi inger și liber de orice slăbiciune. Și precum toți se tem de tiran și-l linguesc cât timp este la putere, pentru că nimeni nu este în stare să-l dea jos, când bagă însă de seamă că împotrivirea lui se clatină, atunci pierde respectul cel fățarnic, — cei ce cu puțin mai înainte îi erau prieteni, dintr'odată se fac dușmani și împotrivitori, — și după ce-i cunosc părțile slabe, toți se aruncă asupra lui și-l jefuesc de domnie. Tot așa i se întâmplă și preotului. Cei ce puțin mai înainte din cauza puterii îl cinsteau și-i slujeau, când găsesc un mic prilej se pregătesc cel mai bine cu puțință voind nu numai să-l dea afară ca pe un tiran ci ca pe un răufăcător și mai mare. («*Despre preoție*», trad. de preot Icon. Aristide N. Geamănu, pg. 72—74).

Iar sfântul Grigorie cel Mare, patriarhul Romei, în comentariul pe care îl face cuvintelor prorocului Isaia: «*In munte înalt te sue, cel ce binevestești Sionului*» (40, 9), trage concluzia că, «*cel care răspândește cuvântul ceresc să se arate totdeauna departe de josnicie preocupări pământești, pentru ca, menținându-se pe culmi, să poată duce spre mai bine pe credincioșii săi, cu atât mai multă ușurință, cu cât grație meritului vieții sale, cuvântul său va răsuna mai de sus*».

«*Puterea exemplului vieții preotului, în instruirea credincioșilor săi în percepțele Evangheliei, este admirabil ilustrată de replica unui sălbatec din Canada, dată unui misionar, în epoca de încreștinare a acestui ținut. „Tu spui lucruri care întrec priceperea noastră”, zicea sălbatecul, «și pe cari noi nu le putem înțelege din cuvântare. Dar dacă tu vrei să locuiești în acest ținut, noi vom vedea cum servești tu pe acest Dumnezeu, la care te închini și chipul în care trăești. Ceea ce văzând, noi vom învăța mai mult într'un an decât în douăzeci de ascultare de cuvântări și astfel comparând viața noastră păcătoasă cu valoarea alei tale, este ușor de crezut că noi vom lua-o, părăsind pe-a noastră».* (Pr. P. Vintilescu: Preotul în fața chemării sale de păstor al sufletelor, pg. 143).

Pe cât de mult zidește, sfințește și înălță sufletește pe credincioși exemplul cel bun al preotului, pe atât de mult distruge parohia și ucide credința sufletului exemplul cel rău al preotului. Vedem acest lucru atât din practica vieții de fiecare zi, cât și din următoarele cuvinte ale sfântului Ioan Gură de Aur:

«*Păcatele oamenilor de rând sunt ca înfăptuite într'un fel de întunec și pierd numai pe cei ce le-au înfăptuit, dar greșala unui bărbat cu vază și în fața privirilor celor mulți este o pagubă comună pentru toți, care face și mai lăncezi pe cei obosiți în luptele anevoioase pentru bine și ațăță la mândrie pe cei ce voesc să vegheze asupra lor înșiși. În afară de aceasta, păcatele celor neînsemnați, chiar de ar fi vădite, pe nimeni nu rănesc cu o așa de mare rană, însă pentru cei ce ocupă acest înalt loc de cinste, mai întâiu sunt foarte lămurit văzuți de toți și apoi chiar de ar cădea în greșelele cele mai mici, mari apar aceste mici greșeli în ochii multimii. Căci toți prețuesc greșala, nu după măsura faptului, ci după demnitatea celui care greșeste. Tre-*

noscut de oameni. Dumnezeu creștin doarește să fie cunoscut de oameni. El nu este identic, n'are nimic comun cu „Marele Anonim” al dlui Blaga. „Censura și înfrânarea transcendentă care domină toate încercările revelatorii ale spiritului uman” (pg. 212) poate porni numai dela Marele Anonim care trebuie să fie egoist, despot și exclusivist, însușiri cari nu pot fi atribuite Dumnezeului adevărat care este Dumnezeu iubirii, care s'a coborât din transcendența Sa pentru a se face cunoscut oamenilor (S. Bulgakov: *Cerul pe pământ*).

Hristos, revelația noastră supremă a îmbrăcat trup omnesc, a trăit pe pământ, s'a bucurat și a suferit ca toți oamenii, dumnezeirea întrupată a purtat — cum zice dl Blaga — „pecetea categoriilor stilistice proprii epocii, regiunii și persoanei, în care i-a fost dat să se realizeze”, pentru că fără aceasta oamenii n'ar fi putut înțelege, n'ar fi putut cunoaște pe Dumnezeu.

Dar gânditorul nostru este rob al „categoriilor stilistice” în așa măsură, încât în cugetarea sa chiar divinitatea cuprinsă în aceste „forme” este despoiată detributele sale divine. Deaceea zic că revelația — dacă este — se adaptează așa de mult la condițiile umane, încât devine tot atât de variabilă ca și plăzmirile și doctri-

nele de proveniență exclusiv umană (pg. 139). Deaceea face din M. I. n. Isus Hristos o simplă figură mitologică.

Numai unui „rob al formelor” unui rob care trăiește încă „sub lege” îi putem atribui cuvintele: „E drept că în starea mistică omul are conștiința unei confluințe cu principiul, dar conștiința aceasta e de fapt iluzorie” (pg. 47).

Autorul cunoaște foarte bine — ca fost student în teologie — chemarea prorocilor, viața lui Isus, a Sfinților Apostoli și Martiri. Drept aceea ne permitem o întrebare: examinând faptele lor așa cum cere știința cea mai riguroasă și cum face și dl Blaga mai ales în capitolele „Certitudine și Supraconștiință”, se pot explica toate aceste fapte pornind dintr'o simplă iluzie? Era capabil Avraam să-și jertfească unicul său fiu dintr'o simplă iluzie? Era în stare Isaia, Eremia sau oricare proroc să înfrunte ocară întregului său popor, să suferă și să moară pentru popor numai dintr'o simplă iluzie? Erau în stare Sfinții Apostoli și Martiri să îndure ca fața senină chinurile cele mai înfiorătoare numai dintr'o simplă iluzie?

Dar — paradoxal — această „iluzie” o destramă tocmai autorul în ultimul capitol al studiului de față, unde, după o

examinare temeinică a câtorva cazuri clasice de religiozitate mistică, admite „că în adevăr misticii realizează o stare de iper — sau supra — conștiință, de o intensitate ce alungă în umbră toate stările de conștiință obișnuite” (pg. 212). Cu alte cuvinte dl L. Blaga recunoaște că religiozitatea este o trăire, o simțire a unei puteri cu totul de altfel (Rud. Otto: *Das ganz andere*), dar dsa cu toate acestea nu poate să recunoască nici în această „supraconștiință” revelația divină pentru că îi lipsește credința „cât un grăunte de mustar” cerută de Mântuitorul, îi lipsește credința care „este dovada lucrurilor celor nevăzute” (Evrei 11, 1), iar fără această credință nu poate vedea Împărăția lui Dumnezeu în care nu sunt valabile „Categoriile stilistice”.

Numai astfel ne putem explica de ce mai susține și după recunoașterea „supraconștiinței” că aceasta nu ar fi o stare de osmoză cu Absolutul (pg. 212). O cunoaștere a adevărului în domeniul vieții religioase fără credință este cu neputință, ea înseamnă o filosofie a religiei fără religie.

Organizați
Reuniuni de femei

bue dar ca preotul să se întărească, așa ca într'un fel de armătură de diamant, printr'o neîncetată râvnă, printr'o neobosită veghere asupra vieții sale și în toate părțile să privească cu băgare de seamă împrejurul său ca să nu descopere cineva pe undeva vreun loc slab și descoperit și apoi să primească o lovitură mortală. Căci toți stau împrejurul lui gata să-l lovească și să-l doboare, nu numai vrăjmașii și protivnicii ci și mulți din cei ce se prefac a-i fi prieteni», («Despre preoție», cap. XIV).

Cât de păgubitoare este pentru mântuirea sufletelor lipsa de exemplu bun a preotului putem vedea și din următoarele clasice asemănări ale sfinților Părinți: «Un preot rău este o unealtă a morții sufletești, o sentință adormită, un povățuitor orb, o stea rădăcătoare, un comandant trecut la dușman, un nor fără apă, un păstor adormit, un arbore sterp»...

Iubite frate! Aș putea să aduc încă și alte dovezi pentru a arăta cât este de important pentru Dumnezeu, pentru Biserică, pentru mântuirea sufletului tău și pentru mântuirea sufletelor credincioșilor tăi exemplul cel bun al preotului. Cred însă că din cele spuse până acum te-ai lămurit suficient asupra acestei probleme și vei căuta din toate puterile tale să fi «preot fără de prihană, să fi pildă cu purtarea, cu curăția, cu credința» și cu viața ta întreagă tuturor credincioșilor tăi.

De încheiere, doresc ca strălucitoarea lumină, care izvorește în veac din învierea lui Hristos, din acest Prasnici împărătesc, pe care îl sărbătorim acum, să lumineze în adâncări toată ființa ta și să te facă pentru todeauna desăvârșit vestitor cu făpta și cu cuvântul al Evangheliei mântuitoare.

Al tău iubitor frate:
Pr. TEOFIL

De n'a înviat Hristos...

Dacă credința în divinitatea lui Hristos este cheagul prin care s'au dospit dogmele creștinismului, apoi nu e mai puțin adevărat că temelia de nesdruncinat a acestei credințe se clădește pe minunea fără precedent a învierii din morți a Domnului. Căcă „de n'a înviat Hristos, atunci zadarnică este propovăduirea noastră, zadarnică și credința noastră” (I Cor. 15, 14).

Tot edificiul creștinismului s'ar prăbuși dacă învierea Domnului ar fi un mit, dacă ea n'ar fi un fapt de covârșitoare prezență a puterii divine în istorie. Căci cum ar putea să ne mântuiască din moarte un om el însuși biruit de moarte? „Hristos însă a înviat din morți; început al învierii morților s'a făcut”, (I Cor. 15, 20).

Din punct de vedere al logicii religioase învierea este sinteza necesară a paradoxului: viață-moarte; este încheierea suprafirească a unui proces dialectic, care de altfel pare a trece granițele antropologicului, pentru a lua proporții cosmice, — lucru pe care îl remarcă și sfântul Apostol Pavel (I Cor. 15, 37—38).

Această sinteză, acest proces dialectic se realizează însă numai în măsura în care ne lăsăm copleșiți de mister, numai dacă ne împărtășim de darurile mântuitoare ale lui Hristos, numai dacă turmam ceva din Hristos în ființa noastră. Avem de ales între Adam, cel ce a căzut rob legii păcatului, și între Hristos care a înviat „cu moartea pre moarte călcând”, precum în Adam toți mor, așa în Hristos vor învia toți”, (I Cor. 15, 22).

Prin învierea Sa din morți Hristos primește certificatul suprem de pedagog divin al omenirii. Și poate că nici nu se poate vedea mai bine valoarea pragmatică — ași zice vitală — a dogmelor ca în această dogmă a învierii. Căci ea nu rămâne o simplă afirmare teoretică a unei

realități transcendente, ci se constituie în scop pasibil, în valoare transfiguratoare a existenței umane.

De n'a înviat Hristos, lumea ar trebui să aștepte un alt Hristos care s'o învieze, să-și justifice prin înviere prezența teandrică — cheea de boltă a dogmaticii și a moralei creștine, rugul de foc al oricărei avânt expansiv și începutul oricărei sfinte comuniuni. De aceea bine zice tot sfântul Apostol Pavel: „Omenește vorbind, dacă nu învie morții, ce folos am că m'am luptat cu fiarele în Efes? Să mâncăm și să bem că mâne o să murim”, (I Cor. 15, 32).

Cine este convins de înviere, este convins implicit de realitatea istorică a lui Hristos Mântuitorul, de valoarea eternă a creștinismului și de necesitatea vitală a moralității. Învierea acordă în deosebi moralității o serioasă temelie transcendentă. Pentru că o existență concepută „sub specie resurrectionis” este incomparabil superioară, aceleia rezultată dintr'o oricât de savantă „știință a moravurilor”. A trăi spre a învia este mai mult decât a trăi spre a via. Ori a trăi spre a învia este a trăi spre a via prin Hristos.

Așadar învierea este element preponderant al unui stil de viață cu totul nou: stilul vieții creștinești. Un stil de viață care și-a demonstrat trăinicia străpungând milenii. De aceea, parafrazând și inversând termenii sf. Apostol Pavel, din citatul pe care l-am amintit la început, am putea spune: Intrucât propovăduirea noastră s'a dovedit a nu fi zadarnică și întru cât credința noastră este lucrătoare, e dovedă că Hristos a înviat!

Pr. Ioan Opris

Nr. 251/1942

(25) 3—3

Concurs

Pentru întregirea postului de protopop al tractului Dobra, jud. Hunedoara, se publică concurs cu termen de 30 zile dela întâia publicare în Telegraful Român.

Protopopul instituit va fi și parohul titular al parohiei Dobra și va avea îndreptățire legală la următoarele beneficii:

1. Salar dela stat.
2. Parohia, până la edificarea sau cumpărarea unei case parohiale, se va îngriji de locuință corespunzătoare protopopului.
3. Sesiune parohială în extenziune de 14 jugăre în materă și 3 jug. 800 stj. p. în filie, teren arabil de cl. I.
4. Stolele parohiale usitate în tract.
5. Diurnă de protopop dela stat.
6. Diurnele dela vizitațiile canonice și dela deplasările oficiale.

Cererile de concurs, însoțite de toate documentele necesare, se vor înainta Prea Ven. Consiliu Arhiepiscopesc, în termenul fixat.

Dobra, la 2 Martie 1942.
Oficiul protopopesc ortodox român al Dobrei în înțelegere cu consiliul protopopesc al tractului Dobra.

Pr. Adam Lăzărescu
adm. protopopesc

Cerefi

Catalogul

publicațiilor editate de Arhiepiscopia ortodoxă română de Alba-Iulia și SIBIU

Lei 25

Alcătuît la îndemnul I. P. Sfinșitului Mitropolit NICOLAE al Ardealului de Păr. Prof. Dr. Grigorie T. Marcu; acest Catalog informează rapid, complet și onest asupra bogatei recolte cârturărești a Sibiului ortodox. Scurte extrase, din recenziiile apărute în diverse periodice române și străine, însoțesc lucrările de mare răsunet ieșite din teascurile tiparului șaguniene sub păstorirea I. P. Sf. Mitropolit Nicolae. Sistemul utilizat la alcătuirea lui, face din acest Catalog un model al genului.

Numai marile case de editură din Apus se pot mândri cu realizări atât de isbutite.

INFORMAȚIUNI

HRISTOS A 'NVIAT! Trimitem, de ziua Învierii Domnului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos, iubitorilor noștri cetitori toate doririle de bine, și de sănătate, și de cât mai apropiată pace în lume și țară!

Jurământul recruților. În garnizoana Sibiu s'a deslășurat Duminecă solemnitatea de puneri jurământului de recruți. În Piața Regele Ferdinand, pe o tribună improvizată s'a ținut slujba religioasă în prezența reprezentanților autorităților și a altor fruntași ai vieții publice locale. După slujba religioasă a vorbit părintele consilier Dr. Spiridon Cădea, arătând însemnătatea jurământului, ear la sfârșit a cuvântat tinerilor ostași ai contingentului 1942 și 1943 dl General Pleniceanu, cerând să fie gata cu toții pentru jertfa pe care Țara, Regele și Conducătorul o așteaptă dela fiecare ostaș. Urale lungi au răspuns din piepturile recruților la cuvintele însuflețite ale dlui General.

Adunare generală a ținut, în 25 și 26 Martie c., despărțământul Arad al Asociației Clerului „A. Șaguna”, deschisă prin cuvântul rostit de păr. I. Ardeleanu, președinte al acestui despărțământ. După comunicările privitoare la activitatea cercurilor religioase, părintele I. Buțiu a ținut o disertație binevenită, „Mărturisirea ortodoxă a lui Petru Movilă și Sinodul dela Iași”, dela a cărui ținere se implinesc 300 de ani. Adunarea a decis să se trimită, din fondurile despărțământului, la Dubăsari, în Transnistria, un număr considerabil de cărți de rugăciuni și manuale de religie, ca răspuns la solicitarea primită. S'au adus apoi hotărâri relative la activitatea proeștească în educația extrașcolară.

Chestiunea jidovească, în Slovacia, are să fie definitiv rezolvată, a declarat reprezentanților presei ministrul de interne al guvernului slovac. Înălțurarea jidovilor, din toate ocupațiile importante pentru viața poporului, a spus ministrul, este porunca ceasului de față. Jidovii excluși dela activități principale vor fi întrebunțați până la unul la alte domenii de muncă, unde nu vor avea de executat, decât muncă manuală.

Informații de actualitate aflăm în cartea, acum apărută, scrisă de Ernest Clam, despre „iudaizarea înaltei societăți engleze dela Disraeli (mai exact D'Israeli) până la Hore-Belisha”. Ceitorul acestui volum este condus în anumite cercuri iudaice și francmasonice, ca să facă cunoștință cu ele și să tragă concluzii, hotărându-și apoi singur atitudinea. Cartea, în românește (96 pg.), sub titlul „Lord Cohn”, este editată de Librăria Pavel Suru, București. Se găsește de vânzare și la Librăria Arhidiecezană, Sibiu.

ȘTIRI LOCALE

Predică în catedrala din Sibiu. Duminecă Sfințelor Paști, în 5 Aprilie 1942, la ora 4 dimineața „Sfânta Înviere”, servește I. P. Sf. Mitropolit Nicolae înconjurat de un mare sobor de preoți. — La ora 9½ Sf. Liturgie, servește tot I. P. Sf. Mitropolit înconjurat de un sobor frumos de preoți. Atât la Înviere, cât și la sfânta Liturgie predică I. P. Sf. Mitropolit Nicolae.

Poșta redacției

Pr. I. S. în V. Lucrarea, pentru sărbătorile de acum, întârziată.

Citiți și răspândiți

Revista Teologică

Organ pentru știința și viața bisericărească. Apare lunar, sub patronajul I. P. Sf. Mitropolit NICOLAE al Ardealului. Redacția și Administrația: Sibiu, Academia teologică „Andreiană”. Redactor: Prof. Dr. Grigorie T. Marcu. Abonament anual, Lei 400.

„CASSA DE PĂSTRARE”

instituit de credit și economii S. A. în Săliște

Capital Lei 1.250.000— Reg. Bancar Nr. 9/1934

Bilanț anual încheiat

la 31 Decembrie 1941

Aprobat de adunarea generală ordinară din 28 Martie 1942

Activ. Cassa: numerar efectiv Lei 118.966—; Disponibil la bănci în țară: Lei 42.800—; Portofoliul de titluri: Titluri românești cu venit fix: Efecte publice v. n. 2500—; In portofoliu v. r. 1050—; cu venit variabil: Acțiuni necotate la bursă v. n. 940.400—. In Portofoliu v. r. 129.032—; Titluri străine v. n. 660.300—. In portofoliu Lei 9—; Totalul portofoliului de titluri Lei 130.091—; Debitori: din țară: Debitori fără garanții: In portofoliu Lei 178.993—; Debitori garanțați cu diverse: In portofoliu Lei 156.331—; Totalul debitorilor Lei 335.324—; Creanțe în conversiune conform legii din 7 Aprilie 1934. In portofoliu 1.985.617—. Cedate 193.578—. Total Lei 2.179.195—; Imobile: Pentru uzul propriu și înmagazinare de mărfuri 600.000—; Alte imobile Lei 6.450.850—; Total Lei 7.050.850—; Mobilier Lei 375.727—; Conturi diverse (debitoare) Lei 1.541.129—; Conturi tranzitorii debitoare Lei 37.434—. Totalul activului Lei 11.811.516—.

Conturi de Ordine: Cauțiuni statutare Lei 110.000—; Ipotechi, cesiuni, mărfuri în gaj și garanții diverse Lei 3.482.485—; Depozite de titluri și alte valori în păstrare Lei 398.223—. Total Lei 3.990.708—.

Pasiv: Capital social Lei 1.250.000—; Fond de penzii și ajutor al funcționarilor Lei 157.436—; Depuneri spre fructificare: Din țară: depuneri vechi reduse prin aranjament, la vedere 4.187.416—; pe termen 5.244.190—; Total Lei 9.431.606—; Creditori din țară: Creditori reduși rate întârziate 113.704—; Creditori nereduși, noui: la vedere 665.192—. Total Lei 778.896—; Angajamente de reescont: In țară: In conversiune (cota redusă) Cedate Statului Lei 193.578—; Total pasiv Lei 11.811.516—.

Conturi de Ordine: Deponenți de cauțiuni statutare Lei 110.000—; Deponenți de ipotechi, cesiuni, mărfuri în gaj și garanții diverse Lei 3.482.485—; Deponenți de titluri și alte valori în păstrare Lei 398.223—. Total Lei 3.990.708—.

Profit și Pierdere la 31 Decembrie 1941

Debit. Cheltueli de administrație: Salarii Lei 69.783—; Diverse Lei 97.402—. Total Lei 167.185—; Impozite și taxe Lei 70.656—; Totalul cheltuelilor Lei 237.841—.

Credit. Dobânzi încasate; dela debitori Lei 15.983—; Comisioane încasate Lei 324—; Venitul portofoliului de titluri: Din cupoane exigibile Lei 2583.—; Venitul imobilelor Lei 180.914—; Incasări din creanțe amortizate Lei 38.037—. Totalul veniturilor Lei 237.841—.

Consiliul de administrație

Verificat și găsit în conformitate cu codul de comerț și legea pentru organizarea și reglementarea comerțului de bancă.

Consiliul de cenzori

(31) 1—1

Anunțuri și reclame

Cel mai răspândit ziar care poate fi întrebunțat pentru anunțuri și reclame în cercurile proeștice din Ardeal, este

Telegraful Român

Anunțuri și reclame se primesc la Administrația ziarului, în Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45.